

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**за матеріалами IV Всеукраїнської
науково-практичної конференції**

***«СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, АУДИТУ Й
ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:
ТЕОРЕТИЧНІ, ПРАКТИЧНІ
ТА ОСВІТЯНСЬКІ АСПЕКТИ»***

30-31 березня 2020 р.

м. Дніпро

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Інститут модернізації змісту освіти
Національна металургійна академія України
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
Полтавська державна аграрна академія

Збірник наукових праць за матеріалами
IV Всеукраїнської науково-практичної конференції

«СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, АУДИТУ Й ОПОДАТКУВАННЯ
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:
ТЕОРЕТИЧНІ, ПРАКТИЧНІ ТА ОСВІТЯНСЬКІ АСПЕКТИ»

30-31 березня 2020 р.

Лист МОН України від 05.02.2020 № 22.1/10-280

м. Дніпро

Павличенко Д.О.

магістрант факультету менеджменту, обліку і інформаційних технологій,

к.е.н., доцент Гайдаєнко О.М.

доцент кафедри економічного аналізу,

Одеський національний економічний університет

м. Одеса

E-mail: samsvip1@ukr.net

РЕГУЛЮВАННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах динамічного ринкового середовища прибутковість підприємства є одним з найголовніших показників, що відображають фінансовий стан підприємства та визначають мету підприємницької діяльності. Метод економічного аналізу реалізується через його науковий апарат, тобто через сукупність прийомів дослідження. Усі прийоми економічного аналізу можна поділити на дві групи: якісні та кількісні [1].

Факторний аналіз відноситься до кількісних аналітичних прийомів і дозволяє визначати вплив окремих факторів на значення результативного показника. Модель «Дюпон» вважається одним з ефективних методів проведення факторного аналізу. Вона була запропонована ще в 1919 році фахівцями однойменної компанії. Система фінансового аналізу «Дюпон» досліджує здатність підприємства ефективно генерувати прибуток, реінвестувати її, збільшувати масштаби своєї діяльності, а також збільшувати привабливість бізнесу для власників. Призначення моделі – визначити фактори, що впливають на ефективність роботи підприємства й оцінити цей вплив. Оскільки існує безліч показників рентабельності, аналітиками цієї фірми обраний один, на їхню думку, найбільш значимий – рентабельність власного капіталу [2].

Оскільки даний показник є індикатором ефективності управління фінансами і прямо залежить від прийнятих рішень щодо основних сфер

діяльності компанії. Основна ідея полягає в тому, щоб представити ключові показники діяльності підприємства у формі факторної моделі з метою виявлення основних причин, що вплинули на зміну того чи іншого показника, визначити темпи економічного зростання компанії, а також виявити ключові напрями управлінських впливів для підвищення ефективності бізнесу [3].

Трьох факторна модель «Дюпон» полягає у використанні коефіцієнта рентабельності власного капіталу (ROE, Return On Equity) як інтегрального показника ефективності діяльності підприємства і представлення її формули у вигляді трьох чинників: рентабельності продажу, оборотності активів і структури власного капіталу. Дані для побудови трьох факторної моделі «Дюпон» для ТОВ «Арікол» наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Дані для побудови трьохфакторної моделі «Дюпон» ТОВ «Арікол»

Показники	Роки			Абсолютне відхилення	
	2016	2017	2018	2017 до 2016	2018 до 2017
1	2	3	4	5	6
1.Чистий прибуток, тис. грн	-27534	1107	8571	28641	7464
2.Виручка від реалізації, тис. грн	146175	214050	274042	67875	59992
3.Активи, тис. грн	83389	11457	149615	-71932	138158
4.Власний капітал, тис. грн	-36873	-36788	25653	85	62441
5.Рентабельність власного капіталу	74,67	-3,01	33,41	-77,68	36,42
6.Рентабельність продажу	-0,188	0,005	0,031	0,194	0,026
7.Коефіцієнт оборотності активів	-0,330	0,097	0,057	0,427	-0,039
8.Коефіцієнт фінансового важелю	-2,262	-0,311	5,832	1,950	6,144

Джерело: розраховано автором на основі [7]

Аналіз даних показав, що ефективність діяльності підприємства визначає рентабельність власного капіталу, а отже й інвестиційну привабливість. Рентабельність продажу – показник фінансової результативності діяльності організації, що показує яку частину виручки організації становить прибуток. У 2017р. та 2018 роках рентабельність продажу зростала відповідно на 19,4 % та 2,6 %, що безумовно є позитивним досягненням.

Коефіцієнт оборотності активів відображає швидкість обороту сукупного

капіталу підприємства, тобто показує, скільки разів за розглянутий період відбувається повний цикл виробництва та обігу, що приносить відповідний ефект у вигляді прибутку, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції принесла кожна одиниця активів. Цей показник характеризує швидкість і ефективність управління активами підприємства, що у першу чергу залежить від розподілу фінансування, тобто при збільшенні питомої ваги мобільних оборотних активів, при чому їх формування має бути переважно за рахунок власного капіталу підприємства, це призведе до збільшення економічних вигід у поточному періоді [5, с.215].

Лише у 2018 році у порівнянні з 2017 відбувалося уповільнення оборотності, тобто за цей операційний період сукупний капітал робить меншу кількість повних циклів обігу, але у попередніх двох роки оборотність прискорювалась, що свідчить про зростання ділової активності підприємства. Фінансовий важіль необхідний для того, щоб співвідносити позиковий та власний капітал, а також виявити його вплив на чистий прибуток підприємства. Варто відзначити, що чим вище частка позик, тим менше складе чистий прибуток, оскільки збільшиться кількість витрат на виплату відсотків. Якщо у компанії високий відсоток позик, її прийнято називати залежною. І навпаки, організація, у якої немає позикового капіталу, вважається фінансово незалежною. Таким чином, роль фінансового важеля полягає у визначенні стійкості та ризикованості бізнесу, а також як інструмент оцінювання ефективності роботи з позиками. Варто враховувати, що рентабельність власного капіталу безпосередньо залежить від важеля [6, с.78].

З урахуванням того, що фінансовий важіль здатний збільшити рентабельність капіталу, він підвищує і акціонерну вартість. Про це свідчить формула Дюпона. Завдяки цьому можна провести оптимізацію структури активів. Варто відзначити, що додаткове збільшення капіталу слід проводити до тих пір, поки важіль буде залишатися позитивним. А він набуде від'ємного значення, як тільки вартість позики перевищить рентабельність власного капіталу. Формула Дюпона чітко відображає значимість цього показника. Варто

також пам'ятати про фінансову стійкість, якщо кількість боргів перевищить необхідний поріг, компанію чекає банкрутство. У 2017 році у порівнянні з 2016 коефіцієнт фінансового важеля збільшився на 1,95. Це є позитивною тенденцією, тому що залучений капітал приносить додатковий прибуток на власний капітал. Зростання цього показника спостерігається також у наступному році і зростає у більшій мірі, ніж у попередньому.

Таким чином, модель «Дюпон» і її модифікації в трьох- і п'ятифакторній формулах дозволяє компанії швидко оцінити ступінь впливу різних чинників на формування показника рентабельності власного капіталу та надати на цій основі науково обґрунтовані економічні рекомендації щодо ідентифікації напрямів та виявлення резервів зростання прибутковості діяльності [8].

Список використаних джерел

1. Болюх М.А. Економічний аналіз: Навч. Посібник. Київ: КНЕУ, 2003. 556с.
2. Ковтун Н.В., Столяров Г.С. Загальна теорія статистики: Курс лекцій. К.: Четверта хвиля, 1996. 135с.
3. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз: Київ: Центр учбової літератури, 2009. 256 с.
4. Яременко К. В. Використання факторного аналізу в процесі управління прибутковістю підприємства. URL: http://www.rusnauka.com/6_PNI_2012/Economics/10_101707.doc.htm (дата звернення 21 12.2019).
5. Волкова Н. А., Волчек Р.М., Гайдаєнко О.М та ін. Економічний аналіз: навч. посібник / За ред. Н. А. Волкової. Одеса: ОНЕУ, 2015. 310 с.
6. Плотников Д.В. Оценка рентабельности бизнеса. URL: <http://www.strategies.com.ua/stattirentable.html>. (дата звернення 22 12.2019)
7. Офіційний сайт Держкомстату України. URL: <http://smida.gov.ua>.(дата звернення 18 12.2019).
8. Гайдаєнко О.М., Куленко А. Управління рентабельністю власного капіталу з використанням багатофакторної моделі Дюпона. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7022/1/> (дата звернення 12. 12.2019).